

Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu

22-400 Zamość ul. Aleje Jana Pawła II 10, ☎ 84 6773333, ✉ szpital@szpital.zam.pl
www.szpital.zam.pl, NIP 922 229 24 91, REGON 006050134, KRS 0000021024

INSTRUKCJE DLA PACJENTA – Przygotowanie do badań laboratoryjnych

PRZYGOTOWANIE DO BADAŃ WYKONYWANYCH Z KRWI

1. Pora dnia

- rano w godzinach 7:00 – 10:00 , po nocnym odpoczynku,
- **warunek jest bezwzględny** dla parametrów, które cechuje dobowy rytm, wydzielania :żelazo, fosfor, elektrolity, kortyzol, aldosteron, ACTH, prolaktyna, FSH, LH, estradiol, TSH, hormon wzrostu, PTH, testosteron, DHEA- S erytropoetyna
17-OH progesteron, cynk, miedź,
- na pozostałe parametry dopuszcza się pobieranie krwi w innych godzinach.

2. Posiłek

- na czczo, czyli po 12- godzinnej przerwie w spożywaniu posiłków, optymalnie po ostatnim lekkim posiłku spożytym przed godz. 18:00,
- w dniu poprzedzającym badanie należy unikać obfitych, tłustych posiłków, alkoholu i innych używek,
- przed badaniem zaleca się wypicie 1 szklanki wody (bez dodatków),
- niemowlętom i małym dzieciom można podać lekki posiłek z wyjątkiem badania glukozy,
- wiele badań może być wykonywana w innych godzinach , 2-3 godziny po lekkim posiłku, **z wyjątkiem** : glukozy, lipidogramu, doustnego testu tolerancji glukozy (krzywej cukrowej), insuliny, kwasu foliowego, fosforu, żelaza, peptydu C, do których **bezwzględnie wymagany jest stan czczo.**

Warunki pobierania krwi na wykonanie określonych badań

Wylącznie na czczo	Wylącznie rano – rytm dobowy	Zalecane rano na czczo
Glukoza Doustny test tolerancji glukozy Insulina Peptyd C Lipidogram, cholesterol całkowity, frakcje cholesterolu	Żelazo Fosfor Elektrolity – sód, potas Kortyzol (9:00-10:00) ACTH (9:00-10:00) Aldosteron	Hemostaza – PT, APTT, fibrynogen, czynniki krzepnięcia Magnez Wapń Mocznik Kreatynina, Kwas moczowy

Żelazo	FSH	Prolaktyna
Fosfor	LH	Białko całkowite
Kortyzol	Estradiol	Bilirubina
Kwas foliowy	17-OH progesteron	Transaminazy – AST, ALT
	Testosteron	ALP
	DHEA - S	LDH
	TSH	Morfologia krwi
	Hormon wzrostu	OB
	PTH	
	Erytropoetyna	
	Cynk	
	Miedź	

3. Inne czynniki

- unikać **wysiłku fizycznego** – przed pobraniem krwi odpocząć, nie zgłaszać się na badania po nieprzespanej nocy i forsownym wysiłku (musi minąć 24-72 godziny),
- unikać **stresu, strachu przed pobraniem krwi** (bardzo ważne przed oznaczeniem kortyzolu, ACTH, hormonów),
- **nie palić tytoniu**,
- jeżeli nie ma innych zaleceń lekarskich – **leki** przyjęte po zabiegu pobrania krwi, zawsze odstawienie regularnie przyjmowanych leków należy omówić z lekarzem,
- do monitorowania stężenia leków, należy przygotować się zgodnie z zaleceniem lekarza, standardowo badania wykonuje się przed podaniem kolejnej dawki leku lub w szczycie jego wchłaniania,
- nie należy zażywać **suplementów**, które mogą zawierać substancje chemiczne lub wyciągi ziołowe zakłócające analizę, np. biotynę należy odstawić co najmniej 8 godzin przed pobraniem,
- zgłosić się na badania hormonów płciowych odpowiednio do cyklu miesięcznego, - LH,FSH, estradiol pierwsze 3-4 dni cyklu, progesteron – środek cyklu lub zgodnie z zaleceniem lekarza.

4. Przygotowanie do doustnego testu tolerancji glukozy (krzywej cukrowej)

- ze skierowaniem od lekarza, na którym zapisano dawkę glukozy do obciążenia oraz ilość i rytm oznaczeń,
- bezwzględnie stan **na czczo, rano**, po nocnym odpoczynku,
- badanie trwa 1-2 godziny i wymaga spędzenia tego czasu w Poczekalni Laboratorium, w tym czasie nie wolno spożywać posiłków, palić, pić płynów, spacerować,
- po pobraniu krwi w stanie na czczo, pacjent wypija roztwór glukozy (50g lub 75 g w 200 ml wody) i po 1 i/lub 2 godzinach zgłasza się na kolejne pobraniem krwi,
- u dzieci dawka podanej glukozy jest wskazana przez lekarza w odniesieniu do wieku i wagi dziecka.

5. Przygotowanie do badania wydzielania prolaktyny po metoclopramidzie

- w godzinach porannych pacjent zgłasza się ze skierowaniem od lekarza i wykupionym w aptece lekiem (metoclopramid MTC),
- po pierwszym pobraniu krwi, pacjent przyjmuje zaleconą przez lekarza dawkę leku i po 1 i/lub 2 godzinach zgłasza się na kolejne pobrania krwi,
- w czasie trwania testu nie należy podejmować aktywności fizycznej,
- powtarzne badania należy wykonywać o tej samej porze dnia.

6. Przygotowanie przed badaniem PSA całkowitego i wolnego - co najmniej 24 godziny po współżyciu, 3 dni po badaniu per rectum, ok. miesiąc po biopsji, masażu na gruczole krokowym.

7. 3 dni przed badaniem żelaza i transferyny odstawić preparaty żelaza.

8. 1 dzień przed badaniem gastryny odstawić leki zubożniające kwasy żółciowe, blokery H2, leki antycholinergiczne oraz kawę.

PRZYGOTOWANIE DO BADAŃ MOCZU

1. Przygotowanie moczu do wszystkich badań:

- w dobie poprzedzającej badanie należy powstrzymać się od stosunków płciowych i nadmiernego wysiłku fizycznego,
- należy używać jednorazowych pojemników na mocz zakupiony w aptece, do badania na posiew - bezwzględnie **sterylne**,
- u noworodków i dzieci stosuje się woreczki z taśmą klejącą przyklejane do okolic intymnych (po ich uprzednim umyciu),
- umyć okolice intymne bez detergentów i preparatów dezynfekujących,
- pobrać pierwszą poranną porcję moczu ze środkowego strumienia,
- jak najszybciej, **nie później niż po 2 godzinach** dostarczyć mocz do laboratorium,
- badania **nie należy wykonywać u kobiet 3 dni przed i po** menstruacji, w czasie menstruacji i owulacji.

2. Przygotowanie dobowej zbiórki moczu (DZM)

- przygotować czysty, suchy i szczelnie zamykany pojemnik o pojemności 2 – 3 l,
- zbiórkę rozpocząć rano, po nocnym odpoczynku,
- pierwszą poranną porcję moczu oddać do toalety i zanotować czas rozpoczęcia zbiórki,
- drugą i wszystkie kolejne porcje moczu należy zbierać do przygotowanego pojemnika,
- pojemnik szczelnie zamykać, przechowywać w chłodnym i ciemnym miejscu,
- przed każdym oddaniem moczu należy dokładnie umyć okolice intymne,
- po 24 godzinach – rano następnego dnia należy oddać pierwszą poranną porcję moczu do przygotowanego pojemnika i zakończyć zbiórkę,
- zebrany mocz dokładnie wymieszać i zmierzyć objętość,
- odlać ok. 30 – 50 ml moczu do pojemnika na mocz,
- pojemnik na mocz podpisać imieniem, nazwiskiem, nr PESEL, wpisać zebraną objętość moczu,
- dostarczyć do Laboratorium w możliwie najkrótszym czasie, nie później niż po 2 godzinach,

- zbierając mocz na oznaczenie **kwasy wanilinomigdałowego (VMA)** należy na 3 dni wcześniej wyeliminować z diety banany, wanilię, czekoladę, kawę, herbatę, leki zawierające nitrofurantoinę (p/reumatyczne), salicylany (polopiryna, aspiryna),
- zbierając mocz na oznaczenie **porfobilinogenu oraz kwasu delta-aminolewulinowego** należy bezwzględnie zabezpieczyć mocz przed dostępem światła,
- 3 dni przed rozpoczęciem zbiórki moczu na oznaczenie **noradrenaliny** należy odstawić kawę, nikotynę, banany, sery, orzechy, czekoladę, jajka,
- zbiórki moczu nie należy prowadzić 2-3 dni przed i po menstruacji oraz w czasie owulacji.

PRZYGOTOWANIE PRÓBKI KAŁU DO WSZYSTKICH BADAŃ:

- należy przygotować **specjalny pojemnik z łopatką** (do odebrania w Laboratorium), jeśli próbka jest pobierana na posiew należy nabyć w aptecce pojemnik **sterylny**,
- za pomocą łopatki z pojemnika pobrać z kilku miejsc stolca porcję ok. 1/4 pojemnika,
- kał nie może kontaktować się z moczem, wodą lub detergentem,
- na badanie obecności jaj pasożytów jelitowych należy pobrać 3 próbki kału w odstępach 2 – 3 dniowych,
- w przypadku zauważenia fragmentów ciał pasożytów, należy umieścić je w osobnym pojemniku z niewielką ilością wody,
- na badanie w kierunku nosicielstwa SS należy pobrać 3 próbki do sterylnego pojemnika przez 3 kolejne dni,
- pojemnik opisać imieniem, nazwiskiem, nr PESEL, datą pobrania i umieścić w woreczku foliowym,
- próbkę dostarczyć do laboratorium w ciągu 2 – 3 godzin od pobrania,
- dopuszcza się przechowywanie próbki w lodówce do 24 godzin.

PRZYGOTOWANIE DO WYMAZU Z NOSA / Z JAMY USTNEJ / GARDŁA

- wymazy należy pobierać na początku zakażenia, bez stosowania antybiotyków lub co najmniej 5 dni po zakończeniu antybiotykoterapii,
- wymazy należy pobierać w godzinach porannych, na czczo lub co najmniej 3 godziny po posiłku, po przepłukaniu jamy ustnej przegotowaną wodą,
- zawsze przed umyciem zębów (pasty do zębów zawierają związki antybakteryjne),
- nie stosować płukanek, tabletek do ssania i innych środków o działaniu antybakteryjnym.

Szanowni Pacjenci

Przestrzeżenie instrukcji przygotowania się do badań laboratoryjnych ograniczy konieczność powtarzania badań i ilość błędów przedlaboratoryjnych związanych z nieodpowiednią jakością materiału biologicznego.